

lapján kettőt közülök karján tartva jelenkezik. Az egyik valószínűleg első szülöttje Constantius, a ki 317-ben született, mikor Fausta Sirmiumban tartózkodott, a másik Constantinus junior lehet. A körirat SALVS REIPUBLICAE ezuttal csakugyan helyén van, mert Fausta élete valóságos áldás volt a birodalomra. Az érem Sirmiumban készült, miként a szelvénybeli sigla SIRM mutatja.

A római érmek sorához ajándék gyanánt még három, negyedik századbeli, apró rézérem járul, egyet egy ismeretlen, kettőt pedig Zsigmondy Gusztáv úr ajándékozott, az utóbbiak lelhelye Ó-Buda.

A modern érmek növedéke. Legjelentékenyebb egy 12 db aranyra terjedő szerzemény ismeretlen esztergommegyei (?) leletből. Az itteni főfémjelző hivatal készségének köszönhetjük, hogy a 83 dbnyi lelet a nemz. muzeum rendelkezésére volt állítva. A lelet kora 1587—1636-ig terjed, nem tekintve a török érmekeket, melyek még nincsenek meghatározva. A kiválogatott 12 db arany közt van magyar, cseh, alsó-ausztriai, brandenburgi, frislandi, gelderni és török.

Más érdekes éremleletből, a tápió-szelei-ből szintén alkalma volt a nemz. muzeumnak saját sorozatait kiegészíteni. Sárközy Pál úr az éremleletből, mintegy 37 darabot állított rendelkezésünkre. Valamennyi érem az u. n. fristikusok fájához tartozik, melyek nálunk oly jelentékeny szerepet vittek. A legrégibb Liutpold karinthiai herczeg (1077—1090) ezüst denárja volt s a legkésőbbi III. Eberhardusnak salzburgi püspöknek (1403—1427) tulajdonítható; a közbeesők II. Eberhardus, Bernhardus, Ulricus és Georgius salzburgi püspökök érmei, a frisachi, sanct veiti és windischgräzi pénzverdékből. Emez ezüstpénzeket leginkább az ezüst finomsága miatt becsülték, mely a főfémbeclő hivatal megállapítása szerint pénzfontonként 0.8 és 0.875 közt váltakozik s egy-egy darabnak e szerint mai pénzben 12—16 kr volna értéke. A négy példány, melyet a nemzeti muzeum számára kiválogattunk, következők: I. Bernhardus (1202—1256) pénze, a karinthiai Luitpold pénzeiből két darab és egy darab, mely körirat hiányában nem állapítható meg teljes biztonsággal,

Modern érmekeket és fémereket ajándékoztak még Szinay István Miskolczon, Czanyuga Matild asszonyság Budapesten, Erenits Károly úr Kanizsán és Ebenhöch Ferencz győri kanonok.

Vétel útján gazdagodott az erdélyi érmek sora: egy VI. Károly-féle arannyal az 1737-ik évből.

Budapest, 1880. jan. 10.

Hampel József.

Az országos régészeti és embertani társulat 1879. december 30-án tartotta rendes havi ülését. Az első előadás Körösi Józsefé volt

«az emberi test magassági viszonyairól Magyarországon», mely az anthropologiai statistika körébe tartozott.

Utána Pulszky Károly tesz jelentést a társulat megbizásából Szécsény vidékén eszközölt ásátásokról. Az első kísérletet a Lócz falu közvetlen szomszédságában fekvő u. n. Várhegyen tette; melynek alakja mesterségesen készítettnek látszott. Egy 3 meter mély árkot vágatott egészen a kerek alakú domb közepéig, de emberi kéz műveire nem akadt. Ennek folytán áttette az ásátásokat a már régebben mint őskori tárgyak lelhelye ismeretes, u. n. kerek dombra, mely Szécsény és Lócz között, mindegyiktől fél mértföldnyire, fekszik. Az előadó bemutatja ezen dombnak helyszinlelési térképét, és átmetszeteit négy irányban, melyeket Bass Mihály mérnök úr a legnagyobb pontossággal készített el. Az ásátások háromféle temetkezési csoport constatálását eredményezték.

Legmélyebben őskori tárgyakkal kerülnek elő az embercsontok. Cserépbögrékkel, melyek dudorokkal ékesek, agyaggal kitapasztott kúpidomú tűzhelyekkel, melyekben kúpidomú u. n. szövőszék nehezekek fordulnak elő. A cserép tárgyak közül figyelemre méltó egy kis csésze; bevéssett vonalakkal és körökkel van díszítve, melyek finom fehér agyaggal vannak kirakva. Ezen rétegben gyakoriak a szarvasagancs-eszközök; itt egy apró kövéső is napfényre jött.

A második temetkezési csoport a dombtetőn fekszik, hol nagy basalt szikladarabok vannak fölhalmozva, melyeket legalább egy mértföldnyiről kellett oda hozni a legközelebb fekvő sziklatelepből. Rendeltetésök iránt az ásátás még nem adott kellő fölvilágosítást; 4 meternyi mélységig is előjönnek még; nem képeznek rendes falat vagy kerítést. Köztök számos vas szög, pánt, nyílhegy, kés, és egy kulcs találatott I. Endre és Ulászló pénzeivel. Cserepek is előkerültek, fehérerek és kemények; az edények korongon lettek alkotva; erős, éles párkányokkal bírnak. Érdekesekek az itt lelt átfúrt kölgók.

A harmadik temetkezési csoport a dombtetőn alig 0'15—0'20 centimeternyire a felszín alatt fekszik; teljes csontvázakat találtak itt; velök I. Ferdinánd és II. Rudolf pénzeit. Az ásátásokat Pulszky, akadályoztatásakor, dr. Bach József vezette.

Henszelmann Imre bemutatja két XVI-ik századbéli sírkőnek fényképét a pozsonyi dómból, melyeket legközelebb közzé fog tenni.

Szukács József előadta dr. Roth Samu lőcsei tanárnak társulatukhoz beküldött értekezését az égerszögi barlangról, mely Torna megyében a világhírű aggteleki barlanghoz egy órányira fekszik.

Azon körülmény, hogy a barlang, melyet a nép Doncza-luknak

nevez, az aggtelkinek úgyszólván közvetlen közelében van, némi érdekeltséget kelt iránta, csakhogy ezt az ásatási eredmények legkevesbé erősítik meg.

Az égerszögi barlang, a mennyire a behatolás benne lehetséges volt, nem bír nagy terjedelemmel; körülbelül 40—50 meter hosszúságú, és keskeny útai több helyen 1 meterre szorúlnak össze, míg legtágasabb üregét 4—5 meterre lehet tenni.

Legelső régészeti kutatást Pongrácz birtokos tette a barlangban, de kevés sikerrel. A vízmosások által behozott földben emberi csontvázra bukkant, de ez a hazaszállítás közben összezuzódott.

A mult évi augusztus havában dr. Roth tanár lett figyelmeztetve és felkérve a barlang megvizsgálására, ki ennek készséggel és buzgalommal meg is felelt.

Több munkással átkutatta a barlangot, de szétzuzott csontvázon, a melyek minden rend nélkül voltak eltemetve, érdekesebb tárgyat nem talált.

A hamu alatt a barlang egyik üregében egy kis gyermek-csontvázat is leltek, mely mellett apró vaspálczika, egy négyszögletű vasdarab, és már teljesen elrozsdásodott vas sarló hevert. Továbbá a vízmosás által képződött árokban, körülbelül 2 meter mélységben hamu és szénréteg fordult elő. A hamuréteghez közel égetett csontdarabok voltak, de hogy miféle, arról nem ír az értekező.

Egyáltalában a lelt tárgyak után ítélve, melyek között egy graphitos edénydarab is van, a csontváz újabb korbelinek tekinthető. Koponyája, melyen Roth tanár a lehetséges méreteket végrehajthatta: mesocephal. A végtagok csontjai különös eltérést nem mutatnak. Egyes csontrészen a rágás nyomai vehető észre. Ugyanott marha- és nyúlcsontokat is találtak.

Szukács József ez alkalommal a barlangok képződéséről is, főleg a mészhegyekben, rövid vonásokban megemlékezett. Előadásához magyarázatkép egy gonddal kidolgozott tájképet használt, mely vázlatosan tünteti elő a víz és földrengés által előidézett barlang-képződést. Végül azon véleménynek ad kifejezést, miszerint a fejlődési stadiumban lévő égerszögi barlang nem szolgálhatott lakhelyül az úgynevezett barlangi korban; mert már a képződési viszonyokból is azt lehet következtetni, hogy a jelenleg csekély kiterjedésű üregek oly szűkek voltak akkor, hogy abban alkalmasan ember meg nem élhetett.

Azonban a benne lelt emberi csontvázak akként kerülhettek oda, hogy a barlangban élő vadállatok hurczolták be mint zsákmányt és tisztították el, amit a csontokon a rágási nyomok is bizonyítanak.

A szént és egyéb tárgyakat pedig, a későbbi vagyis újabb korban valamely harcziás időben a barlangban menekült emberek hagyatékaként lehet tekinteni.

Pulszky Ferencz bemutatja az Egger Dávid birtokában levő pécsvidéki ezüst leletet, melynek rajzát közelebb e lapokban közzé fogjuk tenni.

Végre Hampel József bemutatja Pfeiffer Ignác budapesti régiség-gyűjtő tárgyainak legérdekesebbjeit, fényképben; figyelemre méltóak köztök a bronzkori tárgyak, főleg a kardok, és a szép byzanti fészületek, melyek zománczczal ékesítvék. P. K.

KÜLFÖLDI ADATOK AZ ARCHAEOLOGIÁHOZ.

(EMLÉKEK ÉS LELETEK.) *Ásatások Assyriában és Babiloniában.* Mr. Rassam 1877 óta kutatja a régi Assyria dombjait, a British museum igazgatóságának megbízásából. Első expeditiójának legfontosabb eredménye a balawati domb fölásása, mely Nimrud és Koyunjik között, kissé keletre fekszik. A domb keleti részében egy templom romjaira akadtak Assuru-natsir-abela király korából Kr. e. 885. A templom bejárása közelében fölírástos alabastrom láda került elő, melyben két, szintén fölíratos, alabastrom lap volt elhelyezve, egy harmadik az oltáron volt, az épület éjszaknyugati végén. A három fölírat világosságot vet Assyria viszonyaira a nevezett király idejében. Ő először származását mondja el; fölsorolja győzelmes hadjáratait, melyek már más fölírásokból ismeretesek; végre a város történetéről szól, mely hajdan a balawati domb helyén állott. Vissza foglalta azt az ellenségektől és «Imgur-Beli»-re változtatta nevét; a templomot fölépítette a palota tégláiból és elhelyezte benne urának, Makhir istennek szobrát. A Libanonban cedrusból és cypressusból gerendákat vágatott, és így elkészítette a templom födelét. Az ajtók is cedrusból voltak s rézzel megpántolva.

A domb nyugati része még érdekesebb tárgyakat tartalmazott. Itt egy nagy palota állott valaha; bejáratának romjai között nagy kapuknak bronz pántjait lelték meg. Az egyes pántok 8' hosszúak 11" szélesek, vízszintesen voltak a kapukra szegezve; az ajtószárnyak élein, függélyes irányban, szintén bronzpántok futottak végig, ezeken egy hosszú fölírásban II. Shalmoneser uralkodásának első négy évére vonatkozó krónika olvasható (Kr. e. 860—851). A vízszintes pántok mind domborművekkel ékesek, melyek a király tetteit ábrázolják.